

Təxəyyül və uşaq yaradıcılığı

Əminə Qədimova

pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru

E-mail: amina.qadimova52@mail.ru

Rəyçilər: psixol.ü.f.d., dos. U.M. Qəzvini,
psixol.ü.f.d., dos. M.C. İsmayılova

Açar sözlər: təxəyyül, uşaq yaradıcılığı, qabiliyyət, istedad, oyun, estetik hisslər

Ключевые слова: воображение, детское творчество, способность, игра, эстетические чувства

Key words: imagination, children creation, ability, talent and aesthetic feelings

Təxəyyül hər bir yaradıcılığın aparıcı qüvvəsidir. Yaradıcı adamlar üçün iradə, fikir azadlığı həmişə əzəli bir ehtiyac olmuşdur. Yaradıcılıq isə özünü hələ lap erkən uşaqlıq dövründə göstərir və oyun prosesində daha bariz şəkildə təzahür edir.

Uşaq yaradıcılığının öz xüsusiyyətləri var. Uşaq dünyaya göz açdığı birinci gündən onlarda sərbəstliyin, yaradıcılıq ünsürlərinin, ətraf mühitə marağın və s. inkişafına dərin diqqət yetirilməsi uşaq tərbiyəsinin ən ümdə amillərindən biridir. Uşaq dünyaya müəyyən təbii imkanlarla gəlir. Bu imkanlar qabiliyyətlərin yaranması və inkişafı üçün zəmin yaradır.

Təbii ki, uşaqlar öz oyunlarında gördüklərini, yaxud istəklərini əks etdirirlər ki, burada da təqlid mühüm rol oynayır. Məşhur psixoloq L.S.Viqotskinin nəzəriyyəsinə görə, oyun uşağın keçmiş təəssüratını onun maraq və tələbatına uyğun, real şəkildə əks etdirməsidir. L.S.Viqotskinin fikrincə, “təxəyyülün yaradıcı fəaliyyəti insanın keçmiş təcrübəsinin rəngarəngliyindən və zənginliyindən bilavasitə asılıdır, çünki fantaziyanın yaranması üçün o material verilir”.

Real əşyaların surətini dəyişdirmək, ona müxtəlif forma vermək, yeni bir şey yaratmaq qabiliyyəti, başqa sözlə, yaradıcı təxəyyül qabiliyyəti müəyyən inkişaf mərhələlərindən keçir və müxtəlif məhsullar yaradır. İlk mərhələdə o, qavranılmış şeyin böyüdülməsi və ya gizlədilməsi ilə məhdudlaşır. Bir sıra bədii əsərlərdə bu formadan geniş istifadə olunmuşdur. D.Sviftin “Qulliverin səyahəti”, Y.Lappinin “Vali və Karikin sərgüzəştləri”, V.Medvedyevin “Adam ol. Barankin” və s.. Sonra qazanılmış təcrübə təxəyyülə yeni fəaliyyət məhsulu verir. Təxəyyülün belə müxtəlif mərhələləri çoxsaylı uşaq oyunları ilə qarşılıqlı vəhdət təşkil edir. İnsanlıq və pedaqogika tarixində uşaqlıq dövründə oyunun rolu və əhəmiyyətini əks etdirən nümunələr az deyildir.

Qədim yunanlar xalqın təkmilləşdirilməsi və inkişafında oyunu mühüm amillərdən biri hesab edirdilər. Qədim Yunanıstanda oyun əsl bayram idi. Qədim romalılar da tamaşa və əyləncəni çox sevirdilər. İctimai və şəxsi həyatda oyun mühüm yer tuturdu. Əgər qədim Yunanıstanda uşaqlar top-top, fırlanğıc oyununu xoşlayırdılsa, romalı uşaqlar əlavə olaraq qurşaq tutmağa, daş atmağa üstünlük verirdilər. Qədim dövrün mütəfəkkir və filosofları, yazıçıları oyunun estetik, sosial və pedaqoji mahiyyəti barədə qiymətli fikirlər söyləmişlər. Onlara müraciət edək.

Platon uşaq oyunları barədə yalnız özünün “Respublika”sında deyil, “Qanunlar”ında da bəhs etmişdir. Sokratın məşhur tələbəsi ilkin tərbiyədən danışaraq göstərmişdir ki, insan var dövləti məhz ilkin tərbiyədən qazanır.

Aristotel özünün yeddinci fəslində - "Siyasətçilər"də göstərir ki, müəllim çalışmalıdır, oyun uşaqlarla etdiyi söhbət və nağıllar üçün nümunə olsun, çünki bu qəbildən olan bütün şeylər uşaqların sonrakı fəaliyyətində öz əksini tapacaq. Oyun və əyləncələrin çoxu gələcəkdə görülmək ciddi işləri təqlid etməlidir.

Fransua Rable ilk kitabının "Qaranquş" adlandırdığı iyirmi ikinci fəslində güclü şəxsiyyətlərin yaranması və bunun nəticəsində bədən və aqlın inkişafı üçün bir sıra oyunlar sadalayır. Bunların sayı 216-ya qədərdir. Rabeləyə görə, hər hansı bir oyun könüllü şəkildə yerinə yetirilməlidir.

"Temmmaka"-nın müəllifi Fenelon göstərir ki, "Uşağın oynamaq imkanı verin və burada təlimi elə daxil edin ki, o, uşağı yormasın, vaxtaşırı olsun". Öz dövrünün tərbiyə metodlarından bəhs edən Fenelon yazır: "Tərbiyə işində, fikrimizcə, çox ciddi bir səhvə yol verilir. Təlimdə bir tərəfdən məmnuniyyət fikri irəli sürülür, digər tərəfdən isə burada hər şey darıxdırıcıdır. Uşaq nə edə bilər? O belə metoda dözə bilmir və oyuna can atır. Buna görə də gəlin təlimi cəlbəedici edək, elə edək ki, uşaq ondan zövq alsın və könüllü şəkildə onu yerinə yetirsin. İmkan verək ki, uşaq təlimdən bir az aralansın, ona əyləncə daxil edək, bu, həm də onun əqlinin istirahəti üçün lazımdır. İcazə verək, bir-bir az qaçsınlar, bir qədər oynasınlar ki, əqli yorğunluqları keçib getsin. Bundan sonar onlarla yenidən işə başlayaq".

Jan-Jak Russo tövsiyə edirdi ki, "Uşaqlığı sevin, onları oyun və əyləncələrə cəlb edin. Nə üçün tez keçib gedən və bir daha geri qayıtmayan uşaqlığı onlar üçün əzablı, kədərli edək?"

Jan Pola görə, dünya nəhəng bir tərbiyə müəssisəsi, ətraf aləm isə tərbiyə və inkişafın ilkin amilidir. Onun təsiri həyatın bütün sahələrində özünü göstərir. Bir çox oyunlar isə yalnız ilin müəyyən vaxtlarında mümkündür.

Məsələn, xizək qışda sürülür, yazda gəmilər suya buraxılır. Beləliklə, oyun uşaq həyatının əsasıdır. İlk bacarıqlar da oyunda qazanılır. Uşağın qabiliyyəti oyun zamanı üzə çıxır, inkişaf edir. Ətraf aləmi də, yaşlıları ilə münasibəti də uşaq oyunlarda dərk edir.

Uşaq oyunu fikir və təfəkkür mənbəyidir. Fikir və mülahizələri, konkret biliyi uşaq oyun vasitəsilə qazanılır. Təcrübə oyunda toplanır. Oynamaq nəyi isə təcrübədən keçirməkdir. Hər bir yeni oyun yeni təcrübədir ki, o da öz növbəsində yeni bilik, yeni hiss, yeni fəaliyyət, yeni-yeni bacarıq mənbəyi deməkdir.

Uşaq oynadıqca oynamağa tələbat da artır: oynadıqca oynamaq istəyir. Uşaq böyüdükcə onun dünyagörüşü, fəaliyyət imkanı artır, oyunları mürəkkəbləşir. Oyun uşaq həyatında uzun müddət geniş yer tutur. Yalnız bu və ya digər həyatı məcburiyyət nəticəsində o, müvəqqəti olaraq oyundan əl çəkir.

L.S.Vıqotskinin fikrincə, təxəyyül fəaliyyəti ilə reallıq arasında emosional bir bağlılıq var. Motivli ifadə olmadığı kimi, emosional elementlər də olmadan oyun ola bilməz. Oyun zamanı uşaq daim xoş hisslər keçirir. Oyunun predmeti isə onun nə dərəcədə xoşa gəlməsindən asılıdır. Oyun nə qədər xoşa gəlsə də məcburiyyət olduqda oyunluğunu itirir. Oyuna meyl və həvəs müxtəlif tələbat və ehtirasdan yaranır. O qələbə sevinci yaradır, sadə özünəhörmət hissi tərbiyə edir.

Fantaziya insanı ruhlandırır. O, yeni və həyatı olduğundan uşaq həvəslə xəyalə dalır. O, böyük həvəslə özünün gördüyü, təsəvvür etdiyi tərzdə xəyalında canlandırır. Xəyalında dramatik vəziyyətlər yaradır, onunla bağlı sərgüzəşt fikirləşir. Bəzi uşağın hansısa bir əşya ilə danışdığını, müxtəlif səhnələr düzəltdiyini bizlərdən hər birimiz görmüşük.

Yeri gəlmişkən, oyun zamanı uşağın söylədiyi monoloq hələ də kifayət qədər öyrənilməmişdir. Bu, bizə uşağın oyuncağa münasibətini öyrənməklə bağlı çox şey verə bilərdi. Konstruktorla oynayarkən o, hansı sözləri söyləyir? Onlardan hansı bilavasitə oyunun

strategiya və taktikasını əks etdirir? Konstruktorun hansı hissələrinə ad verilir, nağıl qəhrəmanları kimi necə fəaliyyət göstərir? Oyun zamanı hansı assosiasiyalar özünü göstərir. Bu sualların cavabının öyrənilməsi bizə - valideyn və tərbiyəçilərə çox şey deyə bilərdi, şəxsiyyətin ilkin əlamətləri üzə çıxardı.

Uşaqların oyun zamanı keçirdikləri canlı sevinc hissi onların birliyi üçün mühüm stimullardandır. Oyunlar uşaqlara təkcə sevinc verməklə qalmır, həm də ətraf aləmi dərk etməkdə, təcrübə toplamaqda, qabiliyyəti inkişaf etdirməklə, xarakterin təşəkkülündə onlara kömək edir. Uşaqların oyundakı birliyi elə onların özlərinin birliyidir. Oyun zamanı hər bir uşaq, eyni zamanda müxtəlif hisslər - sevinc, fərəh, qələbə hissləri keçirən iştirakçı və tamaşaçıdır. Yaşadları ilə kollektiv oyunlarda iştirak edən uşaq sosial həyata qədəm qoyur. Birgə oyun zamanı o, çoxlu münasibətlərlə tanış olur, öz imkan və meyllərinə bələd olur. Onda başqalarına hörmət etmək, onların xidmətlərini qiymətləndirmək kimi keyfiyyətlər yaranır.

Bütün oyun formalarında özünü göstərən məmnuniyyət hissi hələ vaxtilə Kantın diqqətini cəlb etmişdir. O, incəsənət barədə danışarkən onun sərbəst və müxtəlif, xoş hisslər yaratdığını göstərmiş, ayrı-ayrı oyunlardan bəhs etmiş və onu üç müxtəlif qrupa ayırmışdır. Sevinc hissi doğuran oyunlar, səsli-musiqili oyunlar, idrakı oyunlar. Kabtdan sonar Fridrix Şiller özünün “İnsanın estetik tərbiyəsinə dair məktublar” (1795) adlı əsərində “oyuna cəhdi” bütün gözəlliklərin yaradılmasındakı rolundan bəhs edir. O yazır: “İnsan yalnız o zaman oynayır ki, o, yalnız oyun zamanı əsl insan olur”.

Estetik hisslər uşağa yad deyil. Müəyyən səviyyəyə çatdıqda ödənilməsi lazım olan tələbata çevrilir.

Bununla əlaqədar uşağın yaradıcı fəaliyyətinin bir spesifik cəhətinə xüsusi diqqət yetirmək lazımdır ki, bunu da L.S.Vıqotski vaxtilə sinkretizm kim fərqləndirmişdir. Başqa sözlə, uşaq yaradıcılığı müxtəlif formalar və incəsənətin müxtəlif növləri üzrə ciddi şəkildə differensiallaşdırılmamışdır..

Uşaq bir çox hallarda çəkdiyi şəkillər haqqında danışır və nəql etdiyi şeyləri çəkməyə çalışır. Məhz sinkretizm uşaq yaradıcılığının ayrı-ayrı növlərinin ümumi köklərinin aydınlaşdırılmasına imkan yaradır. Uşaq yaradıcılığının ilkin hazırlıq mərhələsi isə oyundan başlanır. Hətta ümumi sinkretik oyunlar zamanı uşaq yaradıcılığının fərqli, az və ya çox dərəcəli müstəqil növləri olan şəkil çəkmək, dramatikləşdirmək və s. özündə digər növlərin elementlərini birləşdirir. Pedaqoji baxımdan oyun ilk növbədə tərbiyəvi məqsədlərə xidmət etməlidir. Lakin oyun yalnız təlimə xidmət etmək mahiyyəti kəsb etsəydi olmuş, itirmişdi. Oyun duyğu üzvlərini itiləşdirməli, fiziki və mənəvi fəaliyyəti inkişaf etdirməli, güc və biliyi artırmalı, təhsil və istirahət vasitəsinə çevrilməlidir. O, hafizəni gücləndirməli, diqqətə istiqamət verməli, hissləri idarə etməli, fantaziyanı qanadlandırmalı, iradəni möhkəmləndirməli, özünü ələ ala bilmək bacarığı yaratmalı, özünüdərkətməni formalaşdırmalı, fikirləşməyə və müstəqilliyə alışdırmalı, xeyirxahlığa yönəltməli, onu qiymətləndirməyi öyrətməli, bir sözlə, həyat üçün lazım olan nəzəri və praktik bilikləri verməlidir. Burada isə tərbiyəçidən çox şey asılıdır. Tərbiyəçinin təcrübə və taktı böyük əhəmiyyət kəsb edir. Məşhur İtalya yazıçısı C.Rodarsenin bir fikrinə diqqət yetirmək maraqlı olardı: “Fantaziya quduz canavar deyil ki, ondan qorxasan. Cinayətkar da deyil ki, ondan gözünü çəkməyəsən. Vəzifə uşağın marağının nəyə yönəldiyini, yaşlılardan “su kranı barədə məlumat almaq” və yaxud özü müstəqil oynamaq istədiyini, özünün uşaq oyunu ilə lazımı məlumatı öyrənmək istədiyini vaxtında müəyyənləşdirməkdən ibarətdir”.

Uşağın haqqında öz yaradıcılığında incəsənət xüsusi yer tutur. L.S.Vıqotski bizim əsəb

sistemimizi qıfla müqayisə edərək göstərir ki, onun qəbuledici böyük, çıxışı isə kiçikdir. O yazır: “Kainatı insan qıfın geniş ağzı kimi açılmış çoxlu kanallarla qəbul edir və onları qıfın ikinci tərəfi kimi həyata keçirir. İncəsənət də görünür, belə bir xüsusiyyətə malikdir və bizim davranışımızda öz əksini tapır”.

İncəsənət insanın zövqünü tələbatlarını ödəyir. Estetik tələbatı yalnız estetik fəaliyyətlə ödəmək mümkün deyildir. Burada estetik yaradıcı fəallıq da lazımdır. Fəaliyyətin estetik nəticəsinin özünəməxsus cəhətləri vardır. Məsələn, o, tutaq ki, yemək kimi orqanizmdən çıxmır, təcrübə formasında qalır. Amma bu təcrübə nə qədər zəngin olsa belə, özlüyündə uyğun tələbatı tam ödəyə bilməz. Bunun üçün yeni gözəlliklərin açılması lazımdır. Bu sahədə toplanmış təcrübə tələbatın yox olması ilə nəticələnmir, əksinə, ona yeni təkan verir. Bu prosesdə uşağın özünün fəaliyyəti ilə yanaşı onu əhatə edən adamlar valideyn və tərbiyəçilər xüsusi rol oynayır. Uşağa ona aid olmayan gözəlliyə meyl salmaq imkanı vermək və ondan əsl incəsənət əsəri tələb etmək olmaz. Oyuna elə forma vermək lazımdır ki, o, bədii surətlər vasitəsilə çevrilə bilsin və inkişaf etsin.

Uşağın estetik təəssüratında böyükklərin iştirakı onun hafizəsində uzun müddət qalır və sonralar öz təzahürünü “böyükklərin” yaradıcılığında tapır. Qaldonun xatirələrində oxuyuruq: “Anam tərbiyəyə, atam isə əyləncələrimizə qayğı göstərirdi. O, Kukla Teatrı düzəldir, bir neçə yoldaşının iştirakı ilə tamaşalar verirdi. Üç-dörd yaşlarımda mən bundan böyük zövq alırdım”.

Russo yazır: “Cenevrəyə Qambakort adlı italyalı bir şarlardan gəlmişdi. Biz bir dəfə ona baxmağa getdik və sonralar bir daha getmədik. Onun marionet teatrı var idi və biz də marionet hazırlamağa başladıq. Onun marionetləri komediya oynayırdılar. Biz də öz komediyamızı hazırladıq. Marionetlərin səslərini dəyişməsi üçün cihazlar var idi. Biz də isə yox idi. Onda biz özümüzü dəyişdirirdik. Bizim yoldaşımız isə bu bəlalı “komediya” baxırdılar”.

Göte özünün “Həqiqət və poeziya”sında yazır: “Adətən, biz boş vaxtlarımızı nənəngildə keçirirdik və burada oynamaq üçün kifayət qədər yer var idi. O, bizim hər cür boş işlərlə məşğul ola bilməyimizə imkan verir və bizi dadlı şeylərə qonaq edirdi. Bir dəfə milad bayramında bizim üçün özünün köhnə evində kukla teatrı yaratdı və tamaşa göstərdi. Bu gözlənilməz tamaşa bizim uşaq qəlbimizə güclü təsir göstərdi və uzun müddət xatirəmizdən silinmədi”.

Kiçik məktəbəqədər yaşlı uşaq nağıl və hekayələrə qulaq asarkən, hətta fantastik qəhrəmanı real kimi qəbul edir, onunla birgə fəaliyyət göstərir, “böyükklər” isə onunla birgə hadisələrdə iştirak edirlər”. Bu özünü onların zahirən fəaliyyətlərində də əks etdirir. Məşhur psixoloq A.V.Zaporojesin beş yaşlı qızla bağlı söylədiyi epizodda da bu öz əksini tapır. Zənzirlənmiş Prometeyin şəklində çəkilmiş rəsmi qız dırnaqları ilə didərək onu zənzirdən azad etməyə çalışırdı. Özünün qəhrəmana münasibətini uşaq praktik şəkildə yerinə yetirməyə çalışırdı.

Bəli, uşaqlar kitabı sevir. Lakin kiçik vaxtlarında onlar şəkilli kitablara, illüstrasiyalara həvəslə baxırlar. Bu yaşlı uşaqlar nağıllara qulaq asmağı, öz həyatlarında baş verən hadisələrdən danışmağı xoşlayırlar. Valideynlərin söylədikləri nağıllara dönə-dönə qulaq asan uşaq hər dəfə qəhrəman və onun ətrafındakılarla bağlı hadisələri yaşayır, həyacanlanır. Anoloji olaraq şeirlər də uşağa emosional təsir edir. O daim şeir və musiqi eşitməyə həvəs göstərir. Şeir və musiqinin ritmi onu cəlb edir. Bunu ikinci plana keçir.

Hətta ən sadə nağıl uşağın müstəqil yaradıcı fəaliyyəti üçün yaxşı stimuldur. Nağıla qulaq asan uşaq, S.Vurğunun sözləri ilə desək, “Aydın gecələrdə ulduzlar içində seyr edir, Ayla

batır, Günəşlə doğulur” və özünün möcüzəli dünyasını yaradır. Müxtəlif süjeti uşağın dəyişdirməsi də təxəyyülün işidir. Məşhur alman nağılcısı V.Qauf uşaqlıqda çox oxuyar və oxuduqlarını axşamlar bacı və qardaşlarına danışardı. Amma olduğu kimi yox, öz istədiyi kimi. Bu da onun yazıçılıq fəaliyyətinin başlanğıcı hesab olunur.

L.S.Vıqotskinun sözləri ilə desək, tərbiyənin vəzifəsi uşağın nəyə qabil olduğunu öyrənmək və onu inkişaf etdirməkdən ibarətdir. Uşaq yaradıcılığının qiyməti onun yaradıcılıq dəyəri ilə deyil, prosesin özü ilə ölçülməsidir.

Beləliklə, uşaq təxəyyül oyunu ilə özünün bir qayda olaraq psixi sağlamlığını qoruyur. Həm də təxəyyül xüsusi bir psixi proses olmaq etibarilə uşağın oyun prosesində inkişaf edən qavrayış, hafizə və təfəkkür kimi psixi proseslərin arasında aralıq bir mövqe tutur. Bu psixi proseslərin inkişafı ilə təxəyyülün inkişafı arasında qarşılıqlı təsir mövcud olur. Əsas odur ki, uşaq yaradır, yaradıcı təxəyyüllə və onun həyata keçirilməsi ilə məşğul olur.

Məqalənin aktuallığı. Oyun zamanı uşaqlarda mənəvi və estetik tələbatlarını ödəməklə yanaşı, nəcib hisslərlə yaşayır, saflaşır, xeyirxah əməllər haqqında düşünür. Oyun prosesində uşağın duyğuları, qavrayışı, hafizəsi və təfəkkürü inkişaf edir və bütün bunlar təxəyyül fəaliyyətinin inkişafına səbəb olur. Oyun prosesində uşağın təxəyyülü ixtiyarı xarakter daşıyır və onda təxəyyül fəaliyyəti canlanır, həyata hazırlayır.

Məqalənin elmi yeniliyi. Uşaqların oyun zamanı yaş xüsusiyyətlərinin nəzərə alınması müəyyən edilmiş, yaradıcı oyunun məzmunu, imkanları və səmərəli yolları müəyyənləşdirilmiş və bunun uşaqların ümumi inkişafına təsiri öyrənilmişdir.

Məqalənin praktik əhəmiyyəti və tətbiqi. Müəlif tərəfindən hazırlanmış məqalədə əldə olunmuş elmi nəticələrdən təlim prosesində, eləcə də auditoriyadankənar vaxtlarda istifadə oluna bilər. Müəllif elmi nəticələrini ali məktəblərdə, elmi konfranslarda, mühazirə və seminar məşğələlərində tətbiq edilmişdir, tədris vəsaitlərinin hazırlanmasında istifadə oluna bilər. Həmin mühazirələr müəllimlərin fəaliyyətinə düzgün istiqamət verə bilər.

Ədəbiyyat

1. Bayramov Ə., Əlizadə Ə. Psixologiya. Bakı, 2009.
2. Məmmədov A. Yaradıcılıq psixologiyası. Bakı, 2000.
3. Cavadov R. Yaradıcılıq psixologiyası. Bakı, 1989.
4. Əlizadə Ə. “İstedadlı uşaqlar. Pedaqoji məsələlər esselər, etüdlər”. Bakı, ADPU, 2005.
5. Əliyev B. Təhsildə şəxsiyyət problem. Bakı, 2008.
6. Qədirov Ə. Yaş psixologiyası. Bakı, 2002.
7. Qədimova Ə. Gənclərin bədii yaradıcılıq qabiliyyətinin formalaşması istiqamətləri. “Multikulturalizm prosesləri qloballaşma şəraitində” Beynəlxalq elmi-nəzəri konfrans. 22 noyabr-2014
8. Sadıqov F. Uşaqların bədii yaradıcılıq qabiliyyətlərinin formalaşdırılması işinin elmi-pedaqoji əsasları. Bakı, 2007.
9. Seyidov S. Yaradıcılıq fenomenologiyası. Bakı, 2013.

A.Кадимова

Воображение и детское творчество

Резюме

Творческие личности обладают необычным мышлением. Их мысли, идет очень часто отличаются от идеи и идей других людей.

Творческое воображение играет важную роль в творческой деятельности. В деятельности детей игры занимают особое место.

Воображение и игра в тесной взаимосвязи друг с другом. Детское воображение находит свое отражение в игре. Воображение тесно связано с знаниями. Творческие игры придумываются и притворяются в жизнь самими людьми.

A.Gadimova

Imagination and children creation

Summary

Creative people are owthers of unusual thoughts. Their thoughts, thinking are verydifferent from the thoughts, ideas and thinging of other people.

Creative imagination plays an important role in creative activity. In childrens activities games occupy a large place.

Imagination and games have influence on each other. Creative games come up I pretend in life bu children themselves. Children bring their thoughts about thec things which they have seen in the live to the game. In the creative game of children are bowies the features of literary activity.

Redaksiyaya daxil olub: 12.12.2018